

*Тетяна ГРИЦЕНКО,
канд. філол. наук, доцент*

РОЗВИТОК МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ТЕХНІЧНИХ ВНЗ

Молоді люди, студенти зокрема, формуються як особистості у самостійній суверенній державі. Завдання викладачів – докласти максимум зусиль, щоб сформуванню як соціальної, так і мовної особистості. Адже сьогодні кожному зрозуміло, що через мову молоді людини проявляється як її погляд на життя, так і її культура, ціннісні орієнтації. Тобто мова людини є її мовним паспортом.

Під мовною особистістю науковці розуміють “поєднання в особі мовця його мовної компетенції, прагнення до творчого самовираження, вільного, автоматичного здійснення різнобічної мовної діяльності. Мовна особистість свідомо ставиться до своєї мовної практики, несе на собі відбиток суспільно-соціального, територіального середовища, традицій виховання в національній культурі. Творчий підхід і рівень мовної компетенції стимулюють мовну особистість до вдосконалення мови, розвитку мовного смаку, до постійного відображення в мові світоглядно-суспільних, національно-культурних джерел і пошуків нових, ефективних індивідуально-стильових засобів мовної виразності” [2; 93].

Отже, мовна особистість – це, власне особистість, охарактеризована дією впливу засвоєної нею мовної культури на її особисті якості та культурну ефективність її діяльності як суб’єкта суспільних відносин.

Виділяють три рівні мовної особистості: вербально-семантичний (володіння різними мовними нормами); лінгвокогнітивний (індивідуальна мовна картина); мотиваційно-прагматичний (вільне володіння мовою у будь-якій комунікативній ситуації) [5; 142].

На першому рівні відбувається формування мовної особистості, але індивідуальний досвід у володінні словом ще не виявляється.

Інші дослідники вважають, що мовну особистість характеризують такі типи компетенцій: мовна (знання орфоепічних, орфографічних, лексичних, словотворчих, граматичних та стилістичних норм); мовленнєва (реалізується під час аудіювання, говоріння, читання, письма);

соціокультурна (знання з національної культури, історії, економіки тощо); функціонально-комунікативна (уміння користуватися мовними засобами для створення текстів різної стильової приналежності) [6; 3].

Про фахівців з великої літери можна говорити лише тоді, коли вони володіють не лише високою кваліфікацією, а й є духовно багатими, творчими особистостями. Формування такої особистості дедалі більше пов’язують із справжнім опануванням мови, її культури. Це вміння правильно розмовляти і писати, точно висловлювати свою думку, активно використовувати мовні знання, грамотно їх застосовувати.

Мовна особистість студента технічного ВНЗ, як і студентів інших ВНЗ, характеризується його ставленням до рідної мови, мови держави. В основу змісту мовної освіти покладено комунікативно-прагматичну мету (означає засвоєння мови як знаряддя самовираження та спілкування, оскільки вона “є скарбницею не тільки української ментальності, а й загальнолюдських морально-естетичних цінностей, це благодатний матеріал для виховання молоді людини” [4]. Завдання викладачів – навчити студентів технічних ВНЗ вільно користуватися українською мовою як засобом спілкування, духовного збагачення та формування інтелектуальної культури.

Науковці акцентують увагу на актуальності питання мовної стійкості сучасної молоді, вказують, що мовну стійкість “живлять чотири головних джерела, що становлять доконечні умови його національного спілкування: національна традиція (вона ж історична пам’ять); національна свідомість та солідарність, що мають становити взаємопов’язану нерозривну пару; національна культура, духовна і матеріальна; національний мир і співробітництво з іншими народами, що живуть на території відповідного народу” [7; 4]. Сьогодні мовну стійкість визначають: зростання авторитету української мови, усвідомлення потреби спілкуватися й пізнавати світ засобами рідної мови, прагнення позбутися монополії суржику, турбота про високу культуру спілкування тощо.

Про соціальну престижність української мови серед молоді свідчать результати соціолінгвістичних досліджень: щоб стати успішним у майбутній професійній діяльності, українську літературну мову бажають вивчати 80% молодих людей. За результатами опитування, проведеного у нашому технічному ВНЗ, студенти хочуть вивчати українську мову за професійним спілкуванням з метою: бути освіченими, культурними людьми, щоб досягти кар’єрного зростання – 49%;

відчувати приналежність до українського народу – 51%. Ці показники можуть бути різними у різних регіонах України. На бажання студентів говорити українською мовою незалежно від комунікативної ситуації (в офіційному і неофіційному спілкуванні) впливають такі чинники:

- ✦ мова політиків (представники влади повинні досконало володіти державною мовою);
- ✦ теле- і радіопередачі українською мовою (80–90%);
- ✦ освіта, охорона здоров'я тощо;
- ✦ виховання національно-мовної свідомості (на конференціях, олімпіадах, вечорах, конкурсах, дискотеках);
- ✦ грамотність текстів українських он-лайн-ЗМІ.

Оскільки мова виражає думку, є засобом пізнання та діяльності, то правильному професійному спілкуванню людина вчиться все своє життя. Вища школа має забезпечувати підготовку висококваліфікованих фахівців, які володіють ґрунтовними теоретичними знаннями. Засвоєння лексики студентами, системне навчання її на основі лексико-семантичних груп допоможе краще засвоїти словникове багатство мови, забезпечить нормативно-практичний аспект формування у студентів умінь користуватися словом у різних ситуаціях спілкування і допоможе вдосконалити власне мовлення. Завдання викладача технічного ВНЗ – дати основи теоретичного матеріалу з лексики, збагативши студентів комунікативно виправданим лексичним мінімумом, необхідним для формування їх культури ділового мовлення. У процесі професійно-ділового спілкування студенти найчастіше використовують таку лексику: *загальномовну (міжстильову) лексику та фразеологію, вузькогалузеві терміни, власне ділову лексику* (назви документів). У діловому мовленні студентів технічних ВНЗ широко представлено виробничі терміни: *клапан, невропатологія, нефролітіаз, лунка, розщеплення, самоскид, трактор, конвейер, відвантажувач, генератор, номінальний опір, автоматичне регулювання потужності, калібрування, пускорегульовальна апаратура, трансформатор однофазний, чавун, розкислювач, електротехнічна сталь, трансмісійне мастило*.

Звертаємо увагу студентів на правильне використання ідіоматичної лексики (*втратити чинність, узяти до уваги*), стандартизованих висловів (*відповідно до, згідно з, на підставі, з метою, у зв'язку з, упродовж*), використання формул мовного етикету (привітання, знайомство, представлення тощо).

Виховуючи мовну особистість у технічних ВНЗ, необхідно звернути увагу на очищення мовлення молодих українців від суржику, який

характеризують як: “міст між обома мовами”, “щось принизливе, непристойне”, “кумедна людина, яка не знає жодної мови”.

“Сьогодні слово суржик почали вживати і в ширшому розумінні, – зазначає О. Сербенська, – як назву zdegradovanogo, ubogogo духовного світу людини, її відірваності від рідного, як назву для мішанини залишків давнього, батьківського, з тим чужим, що нівелює особистість, національно-мовну свідомість. Мішаниною двох мов – української та російської – говорить частина людності України, хоч загальноновідомо, що користуватися сумішшю з двох мов – це одне з найтривожніших явищ загальнопедагогічного характеру. Скалічена мова отупляє людину, зводить її мислення до примітива, адже мова виражає не тільки думку. Слово стимулює свідомість, підпорядковує її собі, формує. Суржик в Україні є небезпечним і шкідливим, бо паразитує на мові, що формувалась упродовж віків, загрожує змінити мову” [1; 6].

Як показують результати соціологічного моніторингу, суржилом спілкуються з ровесниками 37% студентів, російською мовою – 35%; українською – 28%. Така ситуація пояснюється недостатньою грамотністю й освітою, низькою культурою мовлення, впливом довколишніх мов, повільно зростаючим соціальним престижем української мови, неоднаковим використанням рідної мови у різних частинах України.

Студенти, які розмовляють суржилом, повільно “переходять” на російську мову спілкування. Зберігають свою українську мову студенти-першокурсники. Нам, викладачам, потрібно подбати, що вони удосконалили її. Для цього варто використовувати вдало дібрані вправи і завдання, спрямовані на виявлення і виправлення мовних помилок, спричинених російсько-українською інтерференцією. Ефективним, на думку дослідників, є залучення студентів до аналізу помилок засобів масової інформації, реклами, оголошень тощо. Аналізуючи мовне докільля, студенти виробляють навички правильно добирати потрібні слова.

Формуючи мовні особистості студентів технічних ВНЗ, звертаємо особливу увагу на вироблення у них навичок **культури ділового мовлення**. Важливими є такі компоненти, як: *правильність мовлення* (знання мовних норм, досконале володіння літературними нормами на всіх рівнях мовної системи в її усному і писемному різновидах); *мовна майстерність* (вона забезпечується обізнаністю із синонімічним багатством літературної мови, наявністю навичок добору найбільш точного висловлювання для певної ситуації); *мовна свідомість* (стійке прагнення мовця до вдосконалення власного мовлення).

Загальновідомо, що добір мовних засобів, композиційне оформлення мовлення підпорядковуються позамовним факторам, зокрема, меті спілкування, тому під час занять ми використовуємо різні форми роботи, зокрема форму гри, під час якої студент виступає як виконавець, керівник, партнер у діловій бесіді, представник свого підприємства під час прийому відвідувачів. На заняттях з української мови за професійним спрямуванням за допомогою різноманітних вправ виробляємо у студентів навички використовувати у діловому мовленні розгорнуті репліки з кількох речень (мікромонологи, які належать то одному, то іншому з комунікантів; тому змінюється співвідношення загальноживаної лексики та спеціальної термінології (наприклад, при спілкуванні “спеціаліст-колеги” обсяг термінології зростає, у ситуації “спеціаліст-відвідувач” – зменшується); з різною мірою активності вживаються формули мовленнєвого етикету. Студенти вчатья точно і лаконічно висловлювати свої думки.

Заняття, пов’язані між собою екстралінгвістичною інформацією, проводимо послідовно. Такий метод ефективніший, ніж метод сполучення занять за граматичною тематикою. З огляду на це, весь навчальний матеріал поєднано “наскрізним” сюжетом: культура ділових взаємовідносин у виробничому колективі: “Прийом на роботу”, “Співбесіда з начальником”, “Перший день у колективі”, “Спілкування у колективі”, “Нарада”, “Прийом відвідувачів”. На таких заняттях студенти виступають членами уявного виробничого колективу. Організований таким чином навчальний матеріал викликає у студентів більше зацікавлення, а також забезпечує формування професійно важливих мовленнєвих умінь у кожного студента.

Розвиваючи мовну особистість, варто звернути увагу на розвиток у неї навичок створювати умови для мовленнєвої взаємодії, а саме:

- уміння вступати, підтримувати та завершувати спілкування, використовувати засоби задля демонстрації зацікавленості тим, що говорить співрозмовник;
- уміння дотримуватися своєї стратегічної лінії;
- уміння враховувати компоненти спілкування у відповідності з ситуацією;
- уміння висловлювати сумнів, обіцянку, згоду, прохання тощо;
- уміння доповідати без підготовки – експромтом;
- уміння використовувати формули мовного етикету;
- уміння вести нараду, дискусію, давати інтерв’ю тощо.

Під час занять потрібно привчати студентів слідкувати за тим, чи дотримуються виступаючі правил усного та писемного мовлення (чи

правильне наголошування, інтонування, слововживання, будова речень, діалогу, тексту тощо). Необхідно розвивати у студентів здатність оптимального вибору мовних засобів відповідно до предмета розмови, навчити *завжди слухати себе та інших з погляду нормативності, бути вдячними всім, хто виправляє їх мовленнєві помилки.*

Культура мовлення всього нашого суспільства і культура мовлення студентів зокрема – це чи не найяскравіший показник стану їх моральності, духовності, культури взагалі. Словесний бруд, що заповнив їхнє мовлення, мовленнєвий примітивізм, вульгарщина – тривожні симптоми духовного нездоров’я народу, молоді з майбутньою вищою освітою зокрема.

Основи культури спілкування кожної людини закладаються в сім’ї, школі. Але, очевидно, і в школі, а головне, у сімейному оточенні діти **часто не чули** від однолітків і батьків ввічливих слів. Мабуть, спілкування в деяких сім’ях обмежувалося лише наказовими формами й у вигляді не лише літературних виразів.

Це підтверджують і результати анкетування студентів. Із опитаних 1500 студентів написали, що:

- використовують постійно формули мовного етикету і не уявляють собі спілкування без них 720 студентів;
- використовують зрідка – 236;
- вважають, що можна обійтися без них – 544.

Останнім часом мовлення студентів характеризується використанням не лише сленгових слів, а й жаргонної і, що взагалі неприпустимо для майбутнього випускника вищого навчального закладу, – обстенної (позанормативної) лексики, яку польські мовознавці називають *бридкою*.

Тривогу викликає існування сленгової мовотворчості студентів. Молодіжний сленг як соціолект – органічна частина української мови, один із функціональних стилів, яким послуговуються лише в окремих комунікативних ситуаціях студенти – носії мови з відносно високим рівнем освіти.

Мовлення деяких студентів у позааудиторному студентському, ширше – молодіжному середовищі дещо відрізняється від їх же мовлення в аудиторіях. Ми не виключаємо і того, що кожен студент – це індивід, який одночасно належить декільком мовним групам, тому що він одночасно входить у різні соціальні і мовні колективи. Розмовляючи між собою, студенти часто використовують сленгізми, напр.: *парнокопитні* – ‘студенти зооінженерного факультету’, *лісники*, *зелені*, *жолуді*, *коройди*, – студенти лісогосподарського факультету;

'ведмідь', 'лінивець' – старшокурсник; 'дек' – декан; 'замок' – заступник декана; бензопила – 'скальпель', соковижималка, тертушка, овоццеразка – 'факультет плодоовочівництва', гнать бєса – 'говорити нісенітницю'; рвати когті, набирати обороти – 'переходити швидко з генетики на анатомію'; здати на шару – 'легко скласти іспит'; роздавити сливу – 'випити горілки'; рубати хвости – 'відмовити в чомусь'; ганяти понти – 'поводити себе з викликом'; запороть бочину – 'зіпсувати якусь ситуацію'; пробити на ушняк – 'задуматися'; розслабить булки – 'відпочити'; торба з анатомії – 'важка незрозуміла тема'.

Часто до мовлення студентів вливається сленгова лексика різних прошарків населення. Поширення сленгу серед молоді самі студенти пояснюють тим, що саме мова аргі допомагає їм яскравіше висловити свій емоційно-експресивний стан, напр.: про дівчину, яка подобається, говорять: "Он пішла *Анабель*"; про прихід нежданого гостя – *прітопал*, *нарисовался*; про довгий шлях (від корпусу № 1 до корпусу № 12), який потрібно подолати за перерву між парами (15 хвилин) – *тернистий путь*, *дорога смерті*; про помилку, допущену кимось – *заліуха*, *гонсво*, *брєд*.

Зауважимо, що лексика студентів особливо в останні роки тяжіє до активізації "знижених" лексичних засобів, які отримали можливість без обмежень сполучатися з усіма стилістичними опонентами: молодіжним, злочинним жаргонами, жаргоном музикантів, жаргоном комерсантів, комп'ютерним жаргоном (*шухер*, *западло*, *тусовка*). Але чи завжди це можна пояснити тим, що жаргонізм виступають як засіб експресивної номінації професійних денотатів? Взаємопроникнення сленгу різних арготичних груп, особливо кримінальної, у студентську, мабуть, можна пояснити і посиленням криміногенної ситуації, надмірною романтизацією деякими студентами життя кримінального світу.

Тому робота над культурою мовної особистості сучасного студента технічного ВНЗ – це і велика виховна робота з молодіжною людиною, якій потрібно прийняти духовну істину – "культура мовлення – не інтелігентська забаганка, а життєва необхідність для народу". А майбутній випускник вищого навчального закладу – людина, яка відповідатиме не лише за якісне виконання роботи, а й за духовний мікроклімат колективу, який тримається на спілкуванні за допомогою слова. Тому мова кожного має бути змістовною, правильною і чистою (літературною); точною, логічною, багатою, доречною, виразною і образною. Використовувати жаргонні, нецензурні, грубі слова майбутній керівник не має права.

І якщо студенти керуватимуться настановою "що – кому – чому – про що – де – коли" він (вона) говорять, то можна буде стверджувати, що вони володіють *мовним етикетом* (а значить, можуть засвідчувати свою вихованість, привітність, приязнь, прихильність, доброзичливість, делікатність, шану і уважність до співрозмовника).

Вибір етикетних одиниць студентами залежить від таких екстралінгвістичних факторів, як: соціальна роль, вік, місце проживання, стать, культурно-освітній рівень адресата й адресанта, соціальна дистанція між ними, характер ситуації спілкування, специфіка взаємин між комунікантами, меншою мірою вибір необхідної етикетної одиниці обумовлений особистісними характеристиками мовця, його психологічними установками (напр., схильність до руйнування мовленнєвого шаблону, намагання виявити свою індивідуальність у ситуаціях-стереотипах).

Для досягнення студентами високої культури мовлення, виразності й багатства індивідуальної мови, **рекомендуємо їм**: виробити стійкі навички мовленнєвого самоконтролю і самоаналізу; не соромитися частіше заглядати у словники, правопис, посібники зі стилістики; постійно збагачуватися новими мовними засобами зі сфери професійного мовлення свого і близьких фахів; читати хоч би періодично українську класичну і сучасну літературу та публіцистику, пресу з тим, щоб мати "на слуху" рівень розвитку сучасної української літературної мови; постійно бути уважним до своєї мови і мови найближчих осіб, колег, дбати про автоматизм гарного мовлення; системно робити записи власних думок та спостережень; читати і записувати цікаві думки інших.

Студенти повинні дбати про культуру свого мовлення, удосконалювати його. А для цього потрібно навчити їх любити українську мову, виховувати бажання майстерно оволодівати нею. Отже, головним призначенням етикету студентів, у тому числі й мовленнєвого, є встановлення сприятливого контакту між людьми, регулювання їх взаємин на основі принципу ввічливості. Адже мета спілкування студентів з іншими людьми – їх вплив на іншу людину, регулювання їх поведінки іншими людьми при спілкуванні. Якщо ж студенти не знають прийнятих у суспільстві правил мовного етикету, не володіють вербальними формами вираження ввічливих взаємин між людьми, то вони не зможуть правильно встановити різноманітні контакти з оточуючими, не зможуть з найбільшою користю для себе і для інших здійснити сам процес спілкування.

Необхідною й важливою складовою частиною спілкування є ситуації “ввічливого контакту” між комунікантами, зокрема, ситуації вітання, знайомства, прощання, подяки, вибачення, поздоровлення, а ці ситуації найбільш частотні, що підтверджує укладений список із 1200 слів, отриманих шляхом статистичного вивчення спонтанного мовлення студентів, записаного на магнітофон. Серед цих слів широко представлені такі слова ввічливості, як: *здрастуйте, до побачення, привіт, здоров, дякую, спасибі, вибач(те), пробач(те), будь ласка, щасливо, дозвольте звернутися* тощо.

Ці вислови мовленнєвого етикету студенти використовують у певних ситуаціях – ввічливих взаєминах з іншими людьми. А у зв’язку з тим, що ці словосполучення багаторазово повторюються, то вони стали стійкими формулами спілкування студентів, стереотипами, що використовуються практично в усіх ситуаціях спілкування, і це готові формули не лише з точки зору їх морфолого-синтаксичної структури, а й з точки зору їх лексичного складу. Без таких стереотипних виразів, механічно відтворених у типових мовленнєвих ситуаціях ввічливості, обійтися не можна. Вони вмотивовані стилістично, функціонально, оскільки забезпечують точність, однозначність і економність процесів спілкування.

Мовленнєвий етикет студентів, як етикет взагалі, не існує поза часом і простором. Це етикет конкретного суспільства чи його прошарку, зокрема студентів, на історичному етапі розвитку цього суспільства. Мовний етикет має велике значення у комунікації студентів з викладачами і з такими ж студентами. Він регулює їх мовну поведінку, взаємини: *студент – викладач* (спілкуються в науково-навчальному підстилі); *студент – студент* (спілкуються в науково-навчальному підстилі наукового стилю і в розмовному стилі). Спілкуючись з викладачами, студенти використовують одні мовні формули (вітань, прощань, представлень, звертань тощо), а під час спілкування зі студентами – інші. Отже, засоби вираження мовного етикету залежать від того, з ким спілкується студент, і мають певні диференційні ознаки.

Будь-яка мовна формула буде змінюватись, модифікуватись залежно від ситуації, типу адресата, залежно від його смаків, традицій, умов і мети спілкування.

Забезпечити мовну стійкість особистості може і культурно-виховна робота зі студентами на основі глибокого вивчення національних традицій. Результати соціологічного опитування студентів показали, що вони найкраще сприймають українською мовою фольклор (30%),

рок-музику (25%), поп-музику (24%), класичне мистецтво (21%). Мовну особистість можна розвивати і в позааудиторний час, організовуючи творче дозвілля студентів. Цьому сприяє співпраця молоді нашого ВНЗ з визначними культурними діячами України:

- народним артистом України, заслуженим діячем мистецтв, відомим поетом-піснярем, професором кафедри культурології В. Крищенком у літературній студії “Діаманти душі”;
- народним артистом України, почесним професором кафедри культурології В. Гришком;
- заслуженою артисткою України, доцентом кафедри культурології Н. Шелепницькою;
- заслуженим працівником культури України, деканом факультету механізації Я. Михайловичем, який разом зі студентами з ансамблю виконує українські народні і сучасні пісні, пропагуючи їх серед молоді.

У нашому НУБіП України працюють творчі художні студентські колективи:

- народний ансамбль пісні і танцю “Колос” (керівник – заслужений працівник культури України – С. Семеновський) глибоко вивчає українське народне пісенне виконавство і народну хореографію;
- народний студентський театр “Березіль” (керівник – артист Молодого театру М. Вороненко) кожного року представляє вистави українською мовою за творами зі світової класики.

Отже, формуючи мовні особистості студентів технічних ВНЗ, потрібно використовувати різноманітні форми і методи роботи, пам’ятаючи, що мова виступає і як об’єкт навчання, і як знаряддя, засіб навчання. Формально вивчення української мови за професійним спрямуванням як навчальної дисципліни передбачено відповідними державними програмами, але потрібно, щоб українська мова як засіб відтворення найновіших знань (економічних, історико-політичних, культурно-мистецтвознавчих тощо) реалізувалася в нашій навчально-виховній системі: щоб наші студенти-спортсмени – переможці спортивних змагань, артисти, учасники різноманітних конкурсів зі спецдисциплін могли висловити елементарну думку українською мовою, були здатними “заявити через звучання української мови про свою належність до народу, з яким їх мають ідентифікувати, до культури, в якій вони живуть” [3; 106].

ЛІТЕРАТУРА

1. Антисуржик / За ред. О. Сербенської. – Львів, 1994. – 102 с.
2. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С. Я. Єрмоленко. – К., 2001. – 222 с.
3. Єрмоленко С. Мова і українознавчий світогляд. – К., 2007. – 444 с.
4. Концепція навчання державної мови в школах України // Дивослово, 1994. – № 1. – С. 6 – 19.
5. Куварова О. К. Роль культури мовлення у формуванні мовної особистості // Культура професійного мовлення: Мат-ли регіональної наук.-метод. конф. – Дніпропетровськ, 2006. – С. 142 – 145.
6. Омельчук С. Формування мовленнєво-комунікативних умінь у процесі вивчення синтаксису: Лінгводидактичні аспекти // Дивослово, 2006. – № 9. – С. 2 – 5.
7. Ткаченко О. Б. Українська мова і мовне життя світу. – К., 2004. – 272 с.

АНОТАЦІЯ

Гриценко Т. Розвиток мовної особистості у технічних ВНЗ

У статті розглянуто форми і методи роботи з розвитку мовної особистості у технічних ВНЗ. Культура ділового мовлення, очищення мовлення молодих українців від суржику, забезпечення мовної стійкості особистості – основні проблеми цього дослідження.

SUMMARY

T. Grytsenko. The Development of the Language Speaker Personality in Technical Higher Educational Establishments

The forms and methodic guides concerning the development of the language speaker personality in technical higher educational establishments are described in the article. The culture of business communication, cleaning up the language of Ukrainian young people from “surzhyk” (a mixture of Ukrainian and Russian languages), providing the stability of the language speaker personality are the main problems of this investigation.

Галина БІЛОКОНЬ,
ст. викладач

РОЗВИТОК НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ ЧЕРЕЗ ЧИТАННЯ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ

Актуальність теми. Питання розвитку навичок усного мовлення студентів є актуальним з погляду на питання підвищення мовної активності у студентів немовних вищих навчальних закладів у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням.

Процес вивчення іноземної мови не завжди починається з розвитку навичок усного мовлення – слухання та говоріння. Так, самостійним видом мовленнєвої діяльності, яке за своєю важливістю посідає одне з головних місць серед інших видів у процесі вивчення іноземної мови, вважають читання. До цієї думки схиляється багато науковців-практиків, серед них Фоломкина С., Бородіна Г., Бовчалюк Я., Дегтярьова Ю., Конопляник Л., Шумейко Н. розглядають читання в різних аспектах, а саме: інтенсивне читання, читання художніх текстів, читання науково-технічних текстів, робота з лексикою газетного матеріалу суспільно-політичної тематики, читання на іноземній мові в технічних навчальних закладах. Відомо, що читання забезпечує значну базу необхідної для людини інформації.

Постановка проблеми. Питання розвитку навичок усного мовлення студентів технічних вузів у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням є відкритим для досліджень. Застосування читання науково-технічних текстів та використання ефективних видів робіт з науково-технічними текстами у процесі вивчення мови є багатограним, самостійним видом мовленнєвої діяльності, яке за своєю важливістю посідає одне з головних місць серед інших видів у процесі вивчення іноземної мови.

Мета статті. Метою нашого дослідження є встановити найбільш результативні методики використання читання наукових текстів для розвитку навичок усного мовлення студентів немовних вищих навчальних закладів у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням.

© Г. БІЛОКОНЬ, 2009